

νομίζουμε ότι είναι και απαραίτητο για την υπόστασή μας, για τη διατήρησή μας και αλίμονο σέ εκείνον που δέν θά θελήσει νά κάνει αυτό που ἔμεις νομίζουμε ότι μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο. Καί ἀνάλογα μέ τήν κοσμοθεωρία τῆς οἰκογενείας μας, ἀνάλογα μέ τίς θρησκευτικές μας πεποιθήσεις, ἀνάλογα μέ τήν ἀγωγή πού ἔχουμε ὁ καθένας ἀπό τό σπιτικό μας, τήν οἰκογένειά μας, αὐτόν τόν ἐγωκεντρισμό τόν διατηροῦμε καί τόν διαμορφώνουμε ὅσο μπορούμε πιά ὀλοκληρωμένο, πιά ἄτεγκτο, πιά σκληρό.

Δύο κατηγορίες θά μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι ὑπάρχουν: Ἐκεῖνοι πού στηρίζουν ὅλα τους τά βιώματα, ὅλα τους τά αἰσθήματα γιά ὄντοτητα καί γιά ὑπεροχή στό τί ἔχουν, τί ἀπολαμβάνουν, τί κάνουν, καί οἱ ἄλλοι πού συγκεντρώνουν τήν προσοχή τους στό τί εἶναι, πῶς τούς θεωρεῖ ὁ κόσμος, πόσο μεγάλοι, πόσο μικροί, πόσο μηδαμινοί καί πόσο ὑπέροχοι εἶναι.

Ἕνας ἀπό αὐτούς τούς ἀνθρώπους, φαίνεται, ἦταν καί ὁ Φαρισαῖος, ὁ ὁποῖος παρουσιάστηκε στό Θεό μπροστά, ἔχοντας φωτογραφίσει, κατά τή γνώμη του, πολύ καλά τόν ἑαυτό του καί ἔλεγε ὅλα ἐκεῖνα τά ἐγκωμιαστικά, στηρίζοντας ἕνα αἶσθημα εὐεξίας, ἕνα βίωμα ὄντοτητος καί ὑπεροχῆς ἔναντι ὅλων τῶν ἄλλων καί ἰδιαίτερα ἔναντι τοῦ Τελώνου.

Εἶχε κάνει βέβαια δύο λάθη μεγάλα. Τό ἕνα ἦταν ὅτι θέλησε νά κάνει σύγκριση τοῦ ἑαυτοῦ του μέ ἄλλους ἀνθρώπους καί τό δεύτερο ἦταν ὅτι ἤθελε νά συγκρίνει τά δῶρα πού τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός στόν ἴδιο, μέ ἐκεῖνα πού δέν εἶχε πάρει ὁ Τελώνης. Διότι ὅ,τι καλό εἶχε ὡς ἄνθρωπος ἦταν δῶρο τοῦ Θεοῦ καί δέν μπορούσε νά τό θεωρεῖ δικό του κατόρθωμα. Καί ἔτσι ἔφθασε σ' αὐτή τή φαρισαϊκή ἔπαρση, ὅπως τή λέμε, τό αἶσθημα τῆς ὑπεροχῆς καί τῆς ὄντοτητος, πού παρουσιάστηκε τόσο πολύ φοβερό καί, ὅπως τό τονίζει καί ὁ Κύριος, μᾶς κάνει καί μᾶς, πολλές φορές, ὅταν τό ἀκοῦμε, τουλάχιστον νά τρέμουμε.

Ἀλλά δυστυχῶς, εἴτε συνειδητά εἴτε ἀσυνεῖδητα, εἴμαστε ὅλοι Φαρισαῖοι! Εἴμαστε! Καί ὅλοι μας συγκεντρώνουμε τήν προσοχή μας, εἴτε κρυφά εἴτε φανερά, εἴτε θρησκευτικά εἴτε μή θρησκευτικά, συγκεντρώνουμε τήν προσοχή μας νά δοῦμε τί πήραμε ἀπό τή ζωή, τί κερδίσαμε,

τί κατακτήσαμε, πόσο οί άνθρωποι μᾱς ὑπολήπτονται, πόσο οί άνθρωποι μᾱς ὑπολογίζουν, ἀνύπαρχουν κατώτεροι ἢ ἀνώτεροι ἀπό μᾱς, ἂν οί άνθρωποι ντύνονται καλύτερα ἀπό μᾱς, ἂν τά παιδιά τους πᾶνε στό σχολεῖο τό ιδιωτικό μέ τό αὐτοκίνητο καί τά δικά μας πᾶνε μέ τά πόδια, ἂν τά παπούτσια μας εἶναι πιό καινούργια ἢ πιό παλιά. Ἄν καί ποιά ἀπό τά παιδιά μιλάνε πιό εὐγενικά ἢ ὄχι, ἂν πᾶνε ἢ δέν πᾶνε στήν Ἐκκλησία καί χίλια δυό ἄλλα. Χίλιες δυό συγκρίσεις κάνουμε σύμφωνα μέ τό μυαλό μας, τήν κοσμοθεωρία μας, γιά νά δοῦμε τέλος πάντων τί ἔχουμε κατακτήσει, τί ἀπολαμβάνουμε τί μᾱς λείπει, πόσο μᾱς ὑπολογίζουν καί πόσο δέν μᾱς ὑπολογίζουν.

Καί πολλές φορές αὐτά τά βιώματα τῆς ὄντοτης, τῆς ὑπεροχῆς πού ἀποκτοῦμε τά κάνουμε καί προσευχές ἀνάλογες μέ τοῦ Φαρισαίου καί νομίζουμε ὅτι ὅλα τά πράγματα πᾶνε καλά.

Βεβαίως ὑπάρχει καί ἡ ἄλλη πλευρά. Ὅταν ὅλη αὐτή ἡ ἔρευνα πού κάνουμε γιά νά δοῦμε ποιοί εἴμαστε καί τί ἔχουμε καί πόσο ἀξιζοῦμε μᾱς πληροφορεῖ ἀρνητικά, μᾱς λέει ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε ἐκεῖνοι πού ὑπολειπόμεθα, ὑστερούμεθα, πού μειονεκτοῦμε· τότε ἀντί νά ἔχουμε αἶσθημα ὄντοτης ἔχουμε αἶσθημα ἐξουδενώσεως καί τάσεις αὐτοκαταστροφῆς! Ἀφοῦ δέν εἶμαι τίποτε, ἀφοῦ δέν ἀξιζω τίποτε, ἀφοῦ ὁ κόσμος δέν μέ ὑπολήπτεται, ἀφοῦ δέν μπορῶ νά κατακτήσω τούς στόχους πού θέλω, τί τῆ θέλω τῆ ζωῆ; Ἀξέξαφανισθῶ ἀπό πρόσωπου τῆς γῆς. Ὅλοι αὐτοί πού αὐτοεξαφανίζονται δέν κάνουν τίποτε ἄλλο παρά φανερῶνουν αὐτή τήν ἀδυναμία. Ἦθελαν νά ἱκανοποιήσουν αὐτό τό φαρισαϊσμό, δέν μπόρεσαν καί πῆγαν ἀπό τήν ἀνάποδη νά διατηρήσουν τόν ἐγωϊσμό τους καί αὐτοεξαφανίζονται ἀπό τῆ ζωῆ γεμάτοι αἰσθήματα πόνου καί πικρίας.

Στήν Ἐκκλησία ἀπό τότε πού ὁ Κύριος ἔγινε ἄνθρωπος καί σαρκώθηκε καί προσέλαβε ὅλο τό ἀνθρώπινο γένος καί ἦρθε καί ἔζησε γιά μᾱς καί θά ἔλεγα μέ μιᾶ ἀπλή λέξη ἔγινε «ἀποτυχημένος» γιά μᾱς -πάνω στό Σταυρό πέθανε σάν ἀποτυχημένος, ὁ πιό ἀποτυχημένος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ὁ πιό ἀποτυχημένος ἐπαναστάτης πραξικοπιματίας, ἔτσι τόν θεωρήσανε, ἔτσι τόν σταυρῶσανε. Ὁ Χριστός ἀπό τότε πού ἔγινε ἄνθρωπος, συγκέντρωσε ὅλη τήν ἀποτυχία ὅλου τοῦ ἀνθρώπινου γένους στή δική του «ἀποτυχία», ἀλλά ὄχι γιά νά μείνει ἀποτυχία καί ὄχι γιά νά ὀδηγήσει στήν

αὐτοκτονία, ἀλλάγιά νά ὀδηγήσει στό θρίαμβο,
στήν Ἀνάσταση. Ἐγινε ἀποτυχημένος γιά μᾶς, ἀλλά ἔγινε συγχρόνως
καίνικητής γιά μᾶς. Ἐγινε ἡ σωτηρία μας, ἡ ἐπιθυμία μας, ἡ αἰώνια
λύτρωσή μας, ἡ αἰώνια μακαριότης μας.

Ἀπό τότε λοιπόν ἐμεῖς οἱ πιστοί δέν πρέπει νά προσέχουμε τί εἴμαστε,
πόσο ἀξίζουμε, πόσα ἀγαθὰ κατακτήσαμε ἤ τέχνες ἢ ὑπόληψη
κοινωνική ἢ ἐπιστημονική καί χίλια δυό ἄλλα πράγματα. Ἐκεῖνο
πού πρέπει νά κάνουμε εἶναι πρῶτα-πρῶτα σάν τόν Τελώνη νά ζητᾶμε
μέ κατάνυξη μέδάκρουα, μέ συντριβή τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ, νά καθαρίσει τήν
ψυχή μας, νά ἀνοίξει τά μάτια μας νά βλέπουμε πραγματικά,
νά χαιρόμαστε τά ὅσα ἔκανε γιά μᾶς. Τά αἰσθήματα τῆς ὄντοτήτός μας
νά ἐδραιώνονται καί νά πηγάζουν ἀπό τό τί ἔκανε ὁ Θεός
γιά μᾶς, ὄχι ἂν ἔχουμε ἐμεῖς ἢ ἄλλοι κάνει τίποτε. Καί δεύτερο, ὅταν
διαπιστώνουμε τί ἔκανε ὁ Θεός γενικά γιά τό ἀνθρώπινο γένος,
γιά τήν Ἐκκλησία Του, γιά μᾶς ὅλους, νά μποροῦμε νά προχωροῦμε
πιό πέρα καί νά ἀναγνωρίζουμε τίς μεγάλες εὐεργεσίες πού ἔκανε
καί στόν ἴδιο μας τόν εἰσαυτό.

Πολλές φορές ἀναγνωρίζουμε τόν Θεό ὅτι εἶναι Πατέρας ὄλου
τοῦ κόσμου, ἀλλά δέν ἀναγνωρίζουμε ὅτι εἶναι Πατέρας δικός μας
καί μάλιστα ὁ πιό πανίσχυρος καί ὁ πιό παντοδύναμος ὄλων Πατέρας,
πού δέν θά μποροῦσε νά τόν ἔχει κανεῖς ἄλλος. Δέν τό νιώθουμε ὅμως
αὐτό, γι' αὐτό καί ἀπελπιζόμαστε, γι' αὐτό καί ἀδημονοῦμε, ἀγχόμεθα.
Αἰσθανόμαστε ἕνα τίποτε, μηδαμινοί, κουρελιάρηδες... Γιατί,
γιατί νά μειονεκτοῦμε;

Ἐκτός τοῦ ὅτι λοιπόν ὁ Θεός ἔκανε τόσα γιά μᾶς, μᾶς ἔδωσε
τή δυνατότητα ἀνά πᾶσαν στιγμήν νά ζοῦμε μέσα
στή ζωή τοῦ Χριστοῦ ὅπως καί ἡ ἐπιτυχία μας ἢ ἡ ἀποτυχία
μας ἐξαρτᾶται ἀπό τό πόσο εἶναι ἐπιτυχία ἢ ἀποτυχία κατά Χριστόν. Ὅχι
πῶς τήν κρίνουν οἱ ἄνθρωποι, ὄχι πῶς τή λέει τό μυαλό μας, ὄχι πῶς
θάμιλήσει ἡ γειτόνισσα γιά μᾶς ἢ ὁ δάσκαλος στό σχολεῖο ἢ-ξέρω ἄλλο
ὅποιο σὸ ἄλλος ἢ πολύ περισσότερο οἱ ἐφημερίδες καί τά περιοδικά.
Αὐτά δέν μᾶς συγκινοῦν. Τά ἀκοῦμε, τά διαβάζουμε,
τά κρίνουμε, ἀλλά δέν στηρίζουμε πάνω σ' αὐτά τά στοιχεῖα τά βιώματα
τῆς πνευματικῆς εὐεξίας μας, δέν στηρίζουμε τήν ὄντοτήτά μας, δέν
στηρίζουμε τήν ἐπιτυχία μας καί πολύ περισσότερο τό θάρρος
καί τήν ἐλπίδα μας γιά τή ζωή.

Γιατί ἂν στηριζόμαστε πάνω σ' αὐτά τὰ στοιχεῖα τάγηνα, γινόμαστε εἰδωλολάτρες. Ἄν στηριζόμαστε πάνω στό Χριστό καί στό τί ἔκανε ὁ Χριστός γιά μᾶς, εἴμαστε μέλη τῆς Ἐκκλησίας ζωντανά καί ἡ ἐλπίδα μας δέν φεύγει ποτέ καί ἡ σωτηρία εἶναι βεβαία καί ἡ ἀνάσταση μέ τόν Χριστό εἶναι βεβαία.

Χωρίς πάλι νά ἔχουμε τό δικαίωμα νά ὑπερηφανευθοῦμε καί νά ποῦμε ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε χριστιανοί καί καλύτεροιάπό τούς ἄλλους πού δέν εἶναι χριστιανοί. Γιατί ὁ Χριστός μᾶς εἶπε δύο φοβερά πράγματα. Πρῶτα -πρῶτα μᾶς εἶπε ὅτι, ἂν θέλουμε νά εἴμαστε μαζί Του, πρέπει νά ἀπαρνηθοῦμε τόν ἑαυτό μας καί δεύτερο νά σηκώσουμε τόν σταυρό καί νά τόν ἀκολουθήσουμε. Καί μετὰ μᾶς εἶπε, ἂν ὅλα ὅσα μᾶς ἔχει διατάξει, μᾶς ἔχει δώσει ἐντολές τά κάνουμε, νά αισθανόμαστε καί νά ζοῦμε ὅτι εἴμαστε ἀχρεῖοι δοῦλοι γιατί κάναμε ὅτι ἔπρεπε νά κάνουμε καί τίποτε παραπάνω. Καί αὐτό τό κάναμε μέ τή δύναμη καί τή Χάρη τῆ δικῆ Του. Δέν μᾶς ἀφήνει περιθώρια γιά καυχῆσεις τέτοιου εἴδους, γιά ὑπερηφάνειες, γιά ὑπεροχές καί γιά μειονεξίες. Μᾶς φτάνει μόνο νά μείνει ἡ ψυχή μας ἐκστατική, νά βλέπουμε τά ὅσα Ἐκεῖνος ἔκανε, νά Τόν θαυμάζουμε, νά αισθανόμαστε, ὅπως λένε οἱ Πατέρες, ἕνα μηδενικό, τούδέν καί νά σκεπτόμαστε γιατί ὁ Θεός τόσο πολύ θέλησε νά μᾶς ἀγαπήσει καί τόσο πολύ θέλησε νά μᾶς εὐεργετήσῃ ἐνῶ δέν τό ἀξίζουμε.

Ἔτσι μπαίνουμε στό τελωνικό βίωμα, δηλαδή στά βιώματα ἐκεῖνα πού, κατανύσσουν τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου, τραβοῦν τή Χάρη, τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ καί τόν κάνουν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι ζοῦσαν κι οἱ Πατέρες. Ὁ μεγαλύτερος Ἅγιος ποτέ δέν αισθανόταν ὅτι εἶναι ἅγιος, ἀλλά ὅτι εἶναι ὁ ἔσχατος τῶν ἀμαρτωλῶν, ὀπίο φθηνός καί βδελυρός ἄνθρωπος. Πολλοί ἔφθασαν μέχρι τό σημεῖο νά ποῦν ὅτι «οὔτε τό σῶμα μου νά μὴν κηδέψετε!» «Νά τό ἀφήσετε νά τό φᾶνε τά θηρία», γιατί πίστευαν ἀπό τό ταπεινό φρόνημα πού εἶχαν γιά τόν ἑαυτό τους, ὅτι δέν ἀξίζε οὔτε τήν τιμή τῆς κηδεῖας! Τέτοια ἰδέα εἶχαν οἱ Ἅγιοι γιά τόν ἑαυτό τους. Καί ὁ Ἰδιος ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός κατεδέχθη ἀκριβῶς ἕνα τέτοιο ἀτιμωτικό θάνατο, γιά νά ξερριζώσει αὐτά τὰ βιώματα τά ἐγωκεντρικά ἀπό τή ζωή μας καί νά μᾶς ξαναφέρει στή ζωή τῆς Χάριτος, τῆ θεϊκῆ, νά μᾶς κάνει θεούς κατά χάριν, ὅπως ὁ Ἰδιος μᾶς ἔχει πεῖ.

Ἀνοίγει τό Τριώδιο ἄλλη μία φορά ἡ Ἐκκλησία καί μᾶς καλεῖ στήν κατάνυξη, τήν συντριβή καί τή μετάνοια. Ἄν κρατήσουμε αὐτό τό βίωμα, πού θά ἔλεγε κανείς ὅτι εἶναι ἐπικεφαλῆς τῆς μεγάλης αὐτῆς περιόδου τῆς Τεσσαρακοστῆς, καί τῆς προπαρασκευῆς γιά τήν Τεσσαρακοστή, ἂν κρατήσουμε αὐτό τό βίωμα νά διατηρηθοῦμε μέσα στό Θεό μέ ταπείνωση, μέ ἐλπίδα, θά ἔχουμε καί χαρά καί εἰρήνη καί θά ζοῦμε, ὄχι φαρισαϊκά, ἀλλά τελωνικά τή βεβαιότητα τῆς σωτηρίας μας.

Πηγή: Ἱερά Μονή Αγίου Ιωάννου Καρέα.

Επιμέλεια: π. Στέφανος Κωστόπουλος (Καθηδρικός Ἱερός Ναός Αγίας Τριάδος Βύρωνος)